

Kazán, az ám, hazám!

Csath Rózsával beszélget Sultz Sándor

Ön, mint eme emlékiratnak és erkölcsi intelmeknek a lejegyzője, igen jól ismerheti Morvai Ferencet. Személyes véleménye tehát releváns lehet, amikor e könyvet ajánljuk. Hogy érte, érintette a felkérés, hogy ezeket a gondolatokat lejegyezze?

Igazából jómagam ajánlkoztam a könyv megírására. 2013 tavaszán ugyanis az életemnek háromszázhatvan fokok fordulatot adva megpályáztam egy jellegű álláshirdetést, amelynek feladója Morvai Ferenc volt. A nagyrédei üzletemberrel tizenöt évvel ezelőtt tudósítóként találkoztam, s a vele kapcsolatos sajtóhíreket később is követtem. A meghirdetett munkának ugyan semmi köze nem volt az újságíráshoz, az állásinterjú végén azért rákérdeztem, a regénybeillő életéről, hogy miért nem született még könyv. Nincs időm rá, válaszolta. Azzal, hogy bizalmi embereként dolgozhattam és sok időt töltöttem mellette, elhárult ez az akadály. Boldog voltam, hogy megkaptam ezt a lehetőséget, lelkesített a feladat, hiszen az írás lételemem. Mindemmellett rengeteget tanultam tőle, és magamról is az elmúlt három év során.

Például?

Az egyik legfontosabb, hogy olykor

„Talán furcsán hangzik, de mostanáig azt sem tudtam, milyen jó Mátrafüreden élni. Pedig a patak, az erdei út, a kilátó eddig is itt volt, csak éppen nem vettem észre. Séta közben kezdem felfedezni ezeket a szépségeket, és kezdem belátni, hogy a szemlélődés, a pillanat megélése milyen fontos az életünkben.” (Morvai Ferenc)

hátrálnunk kell pár lépést ahhoz, hogy igazán nagyot ugorjunk. Ez egyébként a könyvben is szerepel, de pontosan fel tudom idézni azt a helyzetet, amikor mint intelmet személyesen nekem címezte. A lényeg, hogy az ember tudja, mit akar elérni, higgyen magában, s ha olykor kényszerből kerülőt is vesz az élete, lehet, hogy pont az segíti abban, hogy célt érjen. Voltak, akik lenéztek azért, mert az értelmiségi létet fizikai munkára váltottam fel, igazából azonban ez a változás vitt közel ahhoz, hogy megírhattam ezt a könyvet.

Morvai Ferenc az élet egyetemét járta.

Ez a szólás többnyire egy rossz duma, az ő esetében viszont működik.

Ezt magam is így látom, s ez a könyvben is szereplő megjegyzése egyáltalán nem kisebbségi érzésből fakad. A szakterületéről mindent tud. Az a tény pedig, hogy feltalálóként, fejlesztőként a kazángyártással összefüggésben egy

sor maradandót alkotott, önmagáért beszél. A sikereit mindemmellett sosem tulajdonította egyedül önmagának. Bámulatos érzéke volt ahhoz, hogy olyan tudósokkal és mesteremberekkel vegye körül magát, akik szakmailag és emberileg a legkiválóbbak.

„Sose kérdezd az első millió megszerzésének történetét!” Morvai Ferenc azonban ezt maga meséli el. Az uzorás pénze landolt nála. Ön mit gondol erről a történetről?

A befolyásos párfunkcionárius és a rendőrség emberének összejátszása a kádári időkben és később sem okozhatott meglepetést, annál inkább az, hogy az összeg, akár a talált pénz, egy harmadik személy, az akkor maszekként, filléres gondokkal küzdő kisember, jelesül Morvai Ferenc zsebébe kerülhetett.

A kazánkirály, avagy a késő Kádárkorszak kapitalista sikertörténete. S a

kádári intelm: Morvaival vigyázni kell, mert naponta szüli a kapitalizmust! Mi az ön véleménye, mi volt anno a siker titka?

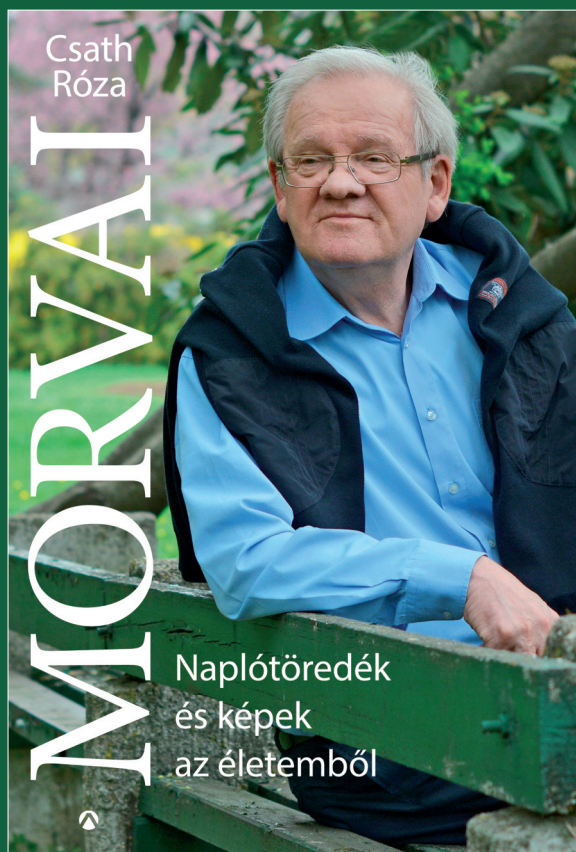
Anno és most, a titok a személyiségében rejlik. Álhatatos ember, rengeteg ambícióval, örökös bizonyítási vágygal. Őt nem megtalálták a lehetőségek, hanem észrevette és megragadta azokat. Még akkor is, amikor a mostaninál tízszer jobban ment neki és megethetette volna, hogy kicsit lazít, élvezze az életet. Van benne valami örökös nyughatatlanság. Az elmúlt három évben még nem láttam elégedetten hátradőlni. Ki sem pipált egy feladatot, már egy újabb kihívás megoldásán töpreng. És tagadhatatlan, hogy karizmatikus személyiség. Ez megnyilvánult a Petőfi-ügy során, és üzletemberként is szuggesztív erővel hat a környezetére. Kivételesen erős továbbá a kapcsolati tőkéje. Ezt az erőforrást a rendszerváltozás idején alapozta meg, folyamatosan bővíti, és rendkívül jól bánik vele.

De mennyire ment könnyen Morvai Ferencnek a kitarulkozás?

Aki írt már naplót, tudja, hogy abban a legszemélyesebb érzéseit jegyzi le, amelyet a legritkábban szán a nyilvánosságnak. Morvai Ferenc azzal, hogy kiadta magát, sebezhetővé is vált, hiszen a történeteket úgy mondta el, ahogy ő akkor, abban az életkorban, abban az élethelyzetben, azzal a tudással, tapasztalattal, akár emberi gyarlóságaival megélte. Mégis vállalta, mert úgy érzi, hogy a könyvben leírtak mások hasznára, okulására lehetnek, s talán segítenek választ találni az olvasóknak néhány őket foglalkoztató kérdésre is. Biztos vagyok benne, hogy az elmúlt másfél évben a kötet főhőse, Morvai Ferenc is sokat tanult önmagáról. Mindemellett ez az időszak számára

nehéz lelki utazás lehetett. A naplókötetet megalapozó interjúk elkészítésének egyharmadánál tarthattam, amikor megkérdeztem tőle, miképp éli meg ezeket a beszélgetéseket. Nem tagadta, hogy nehezen. Azzal, hogy felidézte, elmesélte a történeteket, a fényképek válogatásakor átlapozta a családi albumokat, óhatatlanul újra átélte a régmúlt és a közelmúlt történéseit. Mindeközben szembesülnie kellett akkori önmagával, tíz, húsz, vagy negyven év távlatból nézve jónak vagy rossznak tűnő döntéseivel, s nem utolsósorban a szeretteinek, családtagjainak hozzá való viszonyával.

A naplótöredékben ott a minden vitán felül álló sikeres élet bűnbánata, avagy a két feleség, három gyermek, hat unoka esete Morvai Ferencel, aki hetvenéves korára vette észre, hogy valójában milyen jó Mátrafüreden élni. Mit gondol: csakugyan megbánta, hogy számára a munka után következhetett minden más?

Talán igen. Ám ha őszintén akarok erre felelni, azt hiszem, ő képtelen lett volna másképp élni, bármit is fél gőzzel csinálni. A munkáját maximális odaadással végezte, miközben úgy érezte, hogy ez a szeretteit is boldoggá teszi, hiszen családfőként átlagon felüli jólétet teremtett, s kész volt a lehetőséget megadni ahhoz, hogy egyenként kiteljesítsék a maguk ambícióit. Közelről nézve azonban mindig csalóka a kép. Tíz, húsz, harminc év elteltével, érzelmileg megnyugodva higgadtabban lát az ember. A hetvenéves korára felerősödött hiányérzet azonban nagyon is valóságos, friss érzés. Valami jónak a jele, annak, hogy kész a változásra. S ígérete is, hogy Morvai Ferenc naplójában további izgalmas fejezetek következnek.

A KÖTET BORÍTÓJÁT RÁCZ JULIANNA TERVEZTE.
268 OLDAL, UTÁNA JÓ SOK FOTÓ
MORVAI FERENC ÉLETÉRŐL.

A PETŐFI-KUTATÁS TÖRTÉNETE VÁRHATÓAN
EGY KÜLÖN KÖTETBEN JELENIK MEG.